

HET METROPOLITANE MISVERSTAND

FRISO DE ZEEUW

De structuurvisie Randstad 2040 die het kabinet onlangs presenteerde is een interessant werkstuk. De moeite waard om even bij stil te staan. Het heeft zeker positieve punten. Bij voorbeeld het uitgangspunt om het sterke sterker te maken. Dat bekend dus concentreren en fors investeren in de (sterkste delen van) Randstad. Pogingen in de richting van een spreidingsbeleid uit een oogpunt van ruimtelijk-economische rechtvaardigheid of de waterproblematiek ('niet meer bouwen in lager gelegen gebieden') blijven achterwege.

Positief is het voornemen tot aanwijzing van een nieuwe generatie sleutelprojecten. Deze samenwerkingsprojecten tussen de centrale en decentrale overheden en marktpartijen zijn redelijk succesvol gebleken. Een ander positief punt vind ik de inzet op versterking van HSL-verbindingen, bijvoorbeeld die naar het oosten. Dit project werd in 2001 door de minister van V&W stilgelegd, een domme beslissing. Maar de Structuurvisie loopt schade op met wat ik het metropolitane misverstand zou willen noemen. De nota vereenzelvt de noodzaak tot verdichting en intensivering snel met hoogbouw. We weten dat dit alleen op scherp geselecteerde plekken kan lukken. En dat ook met andere gebouwtypologieën intensief ruimtegebruik valt te bereiken.

Nog pregnanter treedt het metropolitane misverstand aan de dag als het kabinet voor (delen van) de grote groene gebieden in de Randstad megastadsparken als Central Park, Hydepark en Fontainebleau als wenkend perspectief schetst. Het wezenlijke verschil is dat in het Groene Hart, Waterland en de Deltapoort de functies recreatie, natuur en landbouw elkaar afwisselen en dat in deze gebieden ook wordt gewoond en gewerkt. De directeur van Natuurmonumenten, Jan Jaap de Graeff bij voorbeeld verzet zich stelselmatig tegen deze metafoor die vooral bij bepaalde ontwerpers en grotestadslui populariteit geniet. Men suggereert verder dat hoogbouw deze megastadsparken omgeeft. Want dan ben je pas metropool, lijkt de achterliggende gedachte te zijn. Geen wonder dat Het Parool bij een rondgang bij ondernemers en bewoners

in Waterland alleen op verbazing en onbegrip stuitte. Als je nou per se met buitenlandse 'parken' wilt vergelijken, dan weet ik wel betere. Het Emscherpark in het Ruhrgebied verbindt en versterkt groene en blauwe deelgebieden, gekoppeld aan culturele en recreatieve projecten. De groenstructuur dooradert de uitgestrekte stedelijke agglomeratie. In structuur en wordingsproces staat het aanmerkelijk dicht bij onze situatie. Met een plannings- en realiseringsaanpak waar wij van kunnen leren. Overigens niet in publiek-private aanpak, want het is voornamelijk een overheidsfeestje. Het kabinet geeft echter aan dat het de metropolitane parken samen met marktpartijen wil realiseren. Daarom nog een ander voorbeeld. Het Parijse park Bercy is betaald met de opbrengsten van de bebouwing er omheen.

Nu heeft de Neprom eerder voorgesteld om uit de opbrengst van kleine landschappelijk zorgvuldig inpaste woonmilieus in het Groene Hart honderden miljoenen euro's vrij te spelen, ter versterking van groen en blauw. Die gedachte pakt de Structuurvisie niet op. Wel een vaag verhaal over uitvoeringsallianties die men samen met de markt wil opzetten. Dus waar een marktinitiatief voor het oppakken ligt, laat men het liggen, terwijl de ministers en hun ambtenaren iets slaps en amorfs in dezelfde richting lanceren. Raar. Nog een ander item. Laten we even kijken naar de ontwikkeling van de ruimtelijk-economische patronen in ons land, ook tegen de achtergrond van de internationale context. Je zou dan op het idee kunnen komen dat de Noordvleugel van de Randstad via de A2-as geleidelijk aan meer verwantschap met Brabant heeft dan met de Zuidvleugel. In ieder geval loopt de primaire economische groeizone van Amsterdam via Utrecht en Den Bosch naar Eindhoven. Wat is dan nog de meerwaarde van de Randstad als geheel? Enfin, zomaar wat vragen. Hou ze in ieder geval in de gaten, die Brabo's. Ze rukken op...

Mr Friso de Zeeuw is directeur Nieuwe Markten van Bouwfonds en praktijk-hoogleraar Gebiedsontwikkeling aan de TU Delft